Cemil Sena Ongun’dan Özgür Düşünceler

Derleyen: Murat Özgen Ayfer

Kaynak: Mason Dergisi Sayı: 5-35, 1971-1979

Cemil Sena Ongun, Türkiye’nin pek ünlü 20. yüzyıl düşünür-yazarlarındandır. Yukarıdaki görselde yer alan kitaplarının hepsi okunasıdır; ancak bunlardan 4 ciltlik “Filozoflar Ansiklopedisi” bir başvuru kaynağıdır.

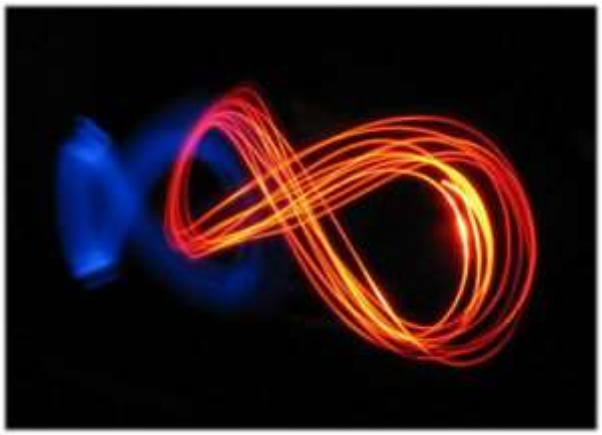
1970’li yıllarda “Özgür Düşünceler” genel başlığı altında yüzlerce not yazmış; bunlar zaman zaman Mason Dergisi’nde yayınlanmış. O “Düşünceler” demiş ama bunların her biri öğüt, değerlendirme, uyarı, görüş biçiminde özdeyişlerdir.

Yüzlerce böyle not var… Hepsini yayımlayarak bunlardan hangisine bakacağınız bakımından sizi şaşkınlığa uğratmak hatta belki sıkılarak hiç okumamanız yerine, seçmeler yapmayı yeğledik.

Ancak önce Cemil Sena’nın bu anlatımlara başlarken yazdığı açıklama:

“Batı bilgelerinin Denemeler (les Essaies) ve Özdeyişler (les Maximes) adını verdikleri bir yazı tarzı vardır ki, bunlar daha çok pratik hayatın esinlediği özel dünya görüşleri ve insan hakkındaki analizlerdir. Aralarında mantıksal bir bağ bulunmayan bu çeşit eserlerdeki her paragrafı okuyanlar, diledikleri gibi eleştirir ve yorumlayabilir. Bu fikirlerin özel hiçbir iddiası olmadığını, sadece bir özentinin ürünleri olduğunu itiraf etmeliyim.”

Seçilmiş Sözler ve Özdeyişler

- Çağdaşlarının saldırılarından çekinenler, küçük adamlardır. Büyük adam, şöhreti kovalayan değil, onu kendi ardından koşturabilendir.
- İnsanın sonsuzluğa karşı olan tutku ve hayranlığı, orada kendi büyüklüğünü ve içinden fırladığı âlemin küçüklüğünü anlamak içindir.
- Geleceği yaratanlar, olanı değil, olmayanı harekete getirebilenlerdir.
- Ancak kendilerinden tiksinecek kadar iğrenç olanlar, öteki insanları sevemezler.
- Düşündüklerinizin gerçek değerini anlayabilmek için okuyunuz; öğrendikleriniz, düşündüklerinizi öldürüyorsa, hiçbir şey bilmiyorsunuz demektir.
- Beni senin gibi düşünmeye zorlayacak bir gerçeği buldunsa, onu bana da öğret dostum.
- Bir adama sürekli olarak yardım etmek, onun kendi kendine yardım etmesine engel olmaktır.
- Düşündüklerini kendine saklayan adam, düşünmüyor demektir. Bir düşüncenin değeri, yayılma oranına eşittir.
- Metafizik düşüncelerin ulaşabileceği en büyük gerçek şu olsa gerektir: Sonsuzluğun sonu, yine sonlu bir sonsuzluktur.
-
- Sarmal (spiral) yollar, geriye döner gibi olmalarına rağmen ilerlemenin ve yükselmenin sembolüdür. İlerleyen ve yücelen düşünceler de böyle dolambaçlı göründükleri için, bu yollara düşenlerin geri dönmediklerini görenler, yerlerinde saymayı bu çeşit yolculuklara tercih eder.
- İnsan, insanın engeli değil, köprüsüdür. Bu köprüden geçenler, atlamasını bilmiyorlarsa, çiğnedikleri yeri ne kadar aşındırdıklarına dikkat etmelidir. Aksi halde birlikte çökerler.
- Her anlaşılmış olanda, anlaşılamamış bir nokta gizlidir. Büyük adam, bu noktayı fark ederek anlaşılır hale getiren ve gelecek kuşaklara birtakım yeni ve anlaşılmamış noktaları miras bırakabilendir.
- Eylemlerini değişmez ilkelere göre yönetenler, özgürlükten hoşlanmayanlardır. Eylemler, ilkelerden değil, ilkeler, eylemlerden doğar ve başkalarının yarış atlarını zincirler.
- Büyük tevazuların altında, denizlerin dibindeki dağlar gibi yüksek kibirler saklıdır.
- Alacaklının dilinde bir tek sözcük vardır: Ver!.. Borçlunun kitabı ise bir mazeretler romanıdır.

- Var olmayanla görünmeyene saygı ve hayranlıkla bağlı olanlar, gözleri bağlı bostan beygirleri gibi, bir aynı kuyu çevresinde döndükleri halde, uzak bir yerdeki ahırlarına doğru koştuklarını zannederler.
- Mutluluğun büyük engeli, vazgeçme korkusudur.

Bir Pablo Picasso yapıtı

- İnsanlar, sınırları ölçülerek çizilmemiş istekler haritasında, birbirine komşuluk eden devletlere benzerler.
- Öldürücü bir hastalığı tek bir mikrop getirebildiği gibi, hasta bir topluma da bir tek adam şifa verebilir. Mumu, bir üfürükle söndürebildiğimiz gibi, mangaldaki inatçı kömürü de onunla tutuşturabiliriz.
- Bütün canlılar, doğanın (tabiat) öksüzleridir.
- Ne istemediklerini bilenlerin çoğu, ne istediklerini de bilmeyenlerdir.
- Ölüm ve elem öykülerinden hoşlanmayanlar, bir gün bu iki öykünün (hikâye) kahramanı olacaklarını düşünemeyenlerdir.
- İlkel insanlar, tanrılarını gözleriyle görür ve onlara elleriyle dokunur, sunaklar ve kurbanlar ikram ederler. Çağımızın insanı ise hiçbir şey sunmadan onları, kutsal kitaplarında konuşturmaktan hoşlanır.
- Bir yılan tarafından ısırılan adam, zehirlenerek ölebilir. Fakat bir fikir ve inancın zehirlediği insanın kendisi de zehir olur, başkalarını da zehirleyebilir.
- Bazı bazı kendimizi, hayat sınırlarının ötesine sürmek isteyişimiz, canlıların birbirinden çekmekte oldukları acıları görmeye dayanamadığımızdandır. Gerçek ödevin, fenalar ve fenalıklarla savaşmak olduğunu bilmeyenlerin, bir ağaç dalında, sabahlara kadar türkü çağıran ağustos böceklerinden ne farkı vardır?
- Dünyamızın paylaşılamayan büyük servetlerinden biri de sevgidir; zira herkes daha fazlasını ister.
- Başkalarını ne kadar çok anlamış olduğumuzu zannedersek edelim, en çok anlayamadığımız, kendi nefsimizdir.
- Ruhumuzda bir bilgelik ve şiir olarak yaşayan güzelliklerin başında, bizi türlü savaşlara çağıran tek şarkı, yaşama senfonisidir.

- Hayat, bir matematik problemidir. Ne yazık ki, bu problem çözülmek üzere iken, öteki sona erer.

- İhtiyarladığımız vakit, kabahat, saçlarımızı ak ve yüzümüzü buruşuk gösteren aynada değildir.
- Şüphe, aklın tasdik ettiğini, kalbin inkâr etmesi veya bunun aksini yapmak demektir.
- En doğru fikirler, itirafından korkulanlardır.
- Öğrendiklerimiz, yalnız kitapların yazdıklarından ibaret olsaydılar, bilgilerimiz pek sınırlı ve hatta yanlış olurlardı. Gerçeklerin en önemlileri, kitapların dışında ve ötesinde yüzerler.

- Her çeşit nimet ve servetlerin kaynağını gençlikte arayanlar, aldanırlar. Müzeleri süsleyen nice değerli ve faydalı eserler, harabelerden elde edilmişlerdir.
- Sevmek, parçalamak tutkusuyla oyuncak arayan bir çocuk gibidir. Onun bazen içimizde bir çember çevirdiğini, bazen bir yıldız gibi gözyaşlarımızda parladığını hisseder ve yakamozları içinde can verirken de ebedileştiğimizi zannederiz.
- Çok kez mutlu olduğundan söz edenlerden daha mutsuz olan kimse yoktur. Kendimizde varlığını iddia ettiğimiz şeyler, malik olmayı derinden istediklerimizdir.
- Birbirini sevenler, uzaktan iki görünürler, gerçekte ise onlar tektirler.

- Kendini, herkesten mutlu ve zengin sayan birini görmüştüm ki, kendisinin kimseden alacağı ve kimsenin kendisinden isteyeceği bir şeyin bulunmadığını öğünerek ilân ediyordu. Anladım ki, dünyamızın en yoksul ve mutsuzu bu zavallıdır. Zira o, başkalarına verilmesi gereken şeylerin hiçbirine malik olmadığı gibi, vermenin derin zevklerinden hiçbirini de tatmış değildir.
- Kutsal yalnızlığımızın şiir ve bilgelikle bezenmiş sofrasına çağırdığımız konukların en asili, yine kendi hayallerimiz, umutlarımız ve ülkülerimizdir.
-
- Çok zihin yorduğumuz halde, anlamını bir türlü kavrayamadığımız öyle büyük fikirler vardır ki onlar, kendilerini anlayamadığımız için bize yanlış ve küçük görünürler.
- Öyle insanlar vardır ki, boyunduruklarından başlarını bir türlü çıkaramayan mandalar gibi, yanlış düşünce ve huylarının dikenli ve kurak tarlaları üzerinde, böğüre böğüre çift sürmeye devam ederler.
- Her birimizin içinde, kendilerine saygıyla bağlanıp taptığımız tanrılar vardır. Onlara bu kadar yaklaştığımız için sakın kendimizi tanrılaşmış sanmayalım.
- Asıl mutlu olanlar, mutluluğu düşünmeyenlerdir.
- Garip olaylardan biri de, utanmayı bilmeyen kimselerin, utandırma işinde pek usta oluşlarıdır.
- Yalancılar, yalnız kendi sözlerinin doğru olduğuna inandıkları için, gerçekleri dinleyemez ve asla da kavrayamazlar.
- İhtiyarlık, gençlikte kaçırılmış fırsat ve zevklere karşı duyulan bir nostalji dönemidir.
- Gözlerin göremediğini, akıllar görür; kulakların işitemediklerini gönüller duyar. Ne yazık ki, dünyamızda bu çeşit ermişlerin sayısı gittikçe azalmaktadır.
- İnsanlar, adsız kalmaktansa, yapmış oldukları kötülüklerle de öğünerek ün kazanmaktan hoşlanırlar.
- İçinizde yanan ve size kendinizi olduğunuz gibi gösteren lambayı söndürmeyiniz.

- Sevebilmek için bir âlem, bir evren olmak gerekmez. Zira bütün evren seven bir yürekte sevgili şekline girer.
- Bazen kuvvetimiz, Tanrı'nın bir zulmü, güzelliğimiz, tabiatın bir cezası, zekâmız, kaderin bir intikamı olur. Kendilerini bu tatlı belalardan kurtarmak için, zayıflığa, çirkinliğe, aptallığa özenecek kadar cesur olan kahramanlar nerede? Fakat ben derim ki, acılarımızı, yaşama bandosunun bir marşı, kaygılarımızı, hayat salonunun bir valsı gibi anladığımız gün, tabiatın bize oynamak istediği oyuna, aynı ustalıkla karşılık vermiş olur, onu yaptığı haksızlıklardan utandırabiliriz.
- Çoğu zaman, özlemle kavrulduğumuz günler, birbirimize daha çok yaklaşır, yan yana olduğumuz vakitlerde ise, birbirimizden çok uzaklarda yaşarız.
- Değirmenci, buğday öğüten taşlarının sürekli hareketinden baş dönmesine tutulmaz.
- Bülbül, vakti gelince öter; çiçekler, zamanında açılır. Hiçbir şeyin vaktini beklemeyecek kadar aceleci olan yalnız insandır. Bunun içindir ki, ne gençliğimizin ne de ihtiyarlığımızın gerçek zamanını bilemiyoruz.
- Düşünce özgürlüğü bir haktır; bunu kanun verir; fakat özgür düşünce bir ödevdir; o kanunları aşar.
- Çok vaat edenler, meyvesiz ağaçlar gibidir; gölgesi hoşa gider ama bekleneni asla vermez.
- En zeki insanların bile birer ahmak yönü vardır. Asıl zekâ, bu kusurumuzu fark ve tasdik ettiğimiz vakit uyanmaya başlar.
- Gülmek de ağlamak da kolaydır. Asıl hüner, başkalarının gözyaşlarını silmek ve onları güldürebilmektir. Dalından bir çiçek ya da meyveyi koparmakla değil, onları yetiştirmekle öğünebiliriz.

- İnsanların çoğu her gece rüya görür ve günlerini, bunları yorumlamakla geçirir. Tabiat ise, her kış gördüğü rüyayı ilkbaharda gerçeklendirir.
- Her eskimişi yıkana bir anıt dikebilseydik, dünyamızı bütün genç kuşakların heykelleriyle süslememiz gerekirdi. Onlar, yeni bir şey yaratmamış olsalar bile, büyük işçileri, yeni bir şeyler yaratmaya zorlarlar.
- İnsan, başkaları aleyhindeki düşüncelerini, onların yüzlerine karşı anlatamayacak kadar utangaç olduğu halde, bunları, kendi kendine anlatmak ve başkalarına bildirmekten utanmayan bir yaratıktır.

- Küçük adamlar, küçük kusurlarına önem vermeyenlerdir. Bunlar, başkalarının işledikleri büyük kusurları da küçümserler. Oysaki, bir damla su, bir insanı boğabileceği gibi, bir kıvılcım da bütün bir ormanı yakabilir.
- İsteklerinden çoğuna kavuşmuş olanların hâlâ bir şeyler isteyen açlığına bakıyorum da, asıl korkunç olanın, fazlasını istemek değil, ne istediğini bilmemek olduğunu anlıyorum.
- Şakanın hoşa gitmeyeni, sakladığı maksadın bulanık olanıdır. Bir yarış atı bile, jokeyinin bir çöpçü veya prens olduğunu değil, iyi bir binici olup olmadığını anlamak ister.
- Davranışlarını, başkalarının tavsiyelerine göre düzenleyenler, daha kolay ve çabuk başarıya ulaşacaklarını sanır. Oysa hekimlerin pek çoğu başkalarına verdikleri ilâçları, kendileri ve yakınları için kullanmaktan çekinir.
- Hep, her, bütün... gibi sözcükleri kullanmayınız; bunların içine kendiniz de girersiniz.
- İçi sıkılanlar, ruhlarının boşluğunu genişletmek isteyenlerdir. Bir çukur, boş olduktan sonra, onun dar ya da geniş olmasından ele ne geçer?

- Ölümden ne için korkmalıdır? Yitireceklerimizle yokluğunu çektiğimiz şeylere kavuşma ümidimizin sona ereceği için ise, sağlığımızda yitirdiğimiz halde bulamadığımız nice nimetlerin özlemine alışık değil miyiz?
- Hayat, birbirinin karşısına paralel olarak yerleştirilmiş olan iki aynada uzaklaşarak ve küçülerek yansıyan bir aynı varlığın görüntüleridir. Bizi aldatan, bu görünenler arasındaki boşluğun boyutlarıdır.
- Az konuşmak, hatta ses çıkarmamak, çok konuşmaktan daha bilgece bir harekettir fakat başkalarının saçmalarını dinlemeye mecbur olduğunuz yerde, kendinizi dinletmek, onlardan kurtulmanın tek çaresidir.
- Vicdanımızın kabul etmediği türlü fikirleri beğeniriz de onları uygulamaktan çekiniriz. Erdemliğin basamakları, korkunun omuzlarına dayanmaz.
- Bilgisizlik de ayrıca öğrenilmesi gereken bir bilgidir; bunun okulu yok ama öğretmenleri çoktur.
- Kavakların dikliğine ve boylarının uzunluğuna bakarak onların önemli bir şey olduklarını sanmayın. Bütün kibirli, meyvesiz ve gölgesiz yaratıkların başları bulutlarda sallanır.

- Tarih, gerçek suçluyu keşfedemediği vakit, bütün bir ulusu suçlandırmaya çalışan bir iftira koleksiyonudur.
- Işık olan yerde gölgeler bulunur fakat biz yine aydınlığı sevelim. Ateş yakıcıdır diye, ondan yoksun kalmak isteyenler, söndürmüş olduklarının önünde titremek zorunda kalırlar.

- Kuvvetini ve zekânı övenlere dikkat et; onlar, yıldızları senin omuzlarından seyredeceklerdir.
- Tutkuların melodisi, itirafların notasında saklıdır. Bunları dinleyenler, çalanlardan daha usta olmalıdır.
- Özgürlük, başkalarından el çekmek değil, onlara el uzatmak gücüdür.
- Devlet gemisinin sorumlu kaptanları, bu gemiyi yönetenler değil, yolculuk edenlerdir.
- Dinsizlere ve tanrıtanımazlara sövüp sayanların, hangi dine inandıklarını Tanrı'dan başka bilen yoktur.
- İnsanları, yalnız maskaralar değil, büyük ve derin düşünceleri savunan ciddî adamlar da güldürebilir.
- Gölgemiz her zaman önden gitmez; bazen sağa, bazen sola kayar; bazen da arkamızdan gelir. Kendi malımız olan düşüncelerin serüvenleri de böyledir.
- Nehirler, denizlere kavuşmak için, geçecekleri yolları kendileri seçer. Onlar, yolun yakınını ve engelsizini değil, denizlere ulaştıranını tercih ederler. Büyük ve yüce ülkülere hizmet ederek insanlık okyanusuna dalmak ve insan hayatını tatlandırmak isteyenler, nehirler gibi, bazen çağlayan olmaya, bazen toprakların altına dalmaya, bazen de kayaları oymaya mecburdur.
- Bütün büyükler, küçükleri mutlu kılmak için didindikleri halde onları, küçük insanlarla küçük fikirlerin öldürdüğü görülür.

- Gerçek ölüm, kendimizi inkâr edebilmekten ibarettir.
- Bir gün insanlar akıllanacaklardır ama o gün de sen aklını
- İhtiyarları müzelik birer fosil sananlar, fosillerin de bir bilim konusu olduğunu bilmeyenlerdir; öğrendiklerimizin çoğunu kitaplardan değil, fosillerden elde ederiz.
- Herkesin hayatı bir tarihtir ve herkes kendi tarihinin kahramanıdır. Bana kalırsa, tarihte yaşayan insan, tarihten evvel yaşamış olan iri canlılar türünden bir ifrittir. Ben tarihe sığmayan, tarihini aşan insanı seviyorum.
- Sürünenlerin çoğu, uçmak istemeyenler değil, kanatlarının tüylerini yolmuş olanlardır.
- Sahibinin kendine saklamış olduğu hazinenin yerini bulmak için yanıp tutuşanlar, gerçekte, kendi ruhlarının definelerini yitirmiş olanlardır. Değerli servetler, toprakların bilinmedik köşelerinde gömülü olanlar değil, kendi ruhlarımızın derinliğinde saklı olanlardır.
- Efendiler, uşaklarına itaatle görevli olan kölelerdir. Zira onlar, uşaksız yaşama cesaretinden yoksundurlar.
- Başkaları hakkında düşündüklerimizi, kendimiz için de düşünebilseydik, birbirimize ne kadar çok benzediğimizi anlayabilirdik. Oysa maymun, baktığı aynada gördüğünün başka bir maymun olduğunu zanneder.

- Fikirler de mantarlar gibidir; kendiliklerinden ürerler; zehirliler ile zehirsizlerini ayırt etme zahmetine katlanamayanlar, tembelliklerinin cezasını çekmekte gecikmezler.
- Eli öpülmekte olan aptalların sayısı, zamanlarını aşmış olan büyüklerden daha çoktur. Zira budalalar, birbirlerini daha derinden anlayabilirler.
- Ölmek, bir toprağa gömülecek hale gelmek demek değildir. Topraklar üstünde hortlaklar gibi dolaşan nice ölmüş diriler vardır!
- Her peygamber Tanrı cennetini, yalnız kendine iman etmiş olanlara bağışlar. Galiba yüce Tanrı'nın tek zevki de daha kimseye tattırmamış olduğu bu kutsal nimeti bir türlü paylaşamayan cehennemliklerin çekişmelerini seyretmek olsa gerektir.
- Mide bozukluğunda olduğu gibi, beyin bozukluğunun belirtisi olan eleştiriler de vardır. Kustukça rahat eden mideler gibi, bazı beyinler de eleştirdikçe ferahlar.

- Aradıklarını kitaplarda bulamayanlar, okumaktan hoşlanmayan turistlerdir. Bunlar, görmediklerini gördüklerine karıştırarak söylevlere kapılmaktan hoşlanırlar.
- Eleştiri, kıskançlarla kusur arayanların fırçasından çıkan bir tablodur ki, çoğu zaman bunun boyaları, sanatçının yüzünü ve üstünü başını kirletir. Bu tabloyu bir anıt yapmak isteyenler, çekiçlerinin kopardığı mermer parçalarından korunmayı beceremezlerse, yapıtları gibi kendi gözlerini de yitirebilirler.

- Deneyleri sayesinde yetkin bir hale geldiklerini sanan kibirliler, her bilinmeyeni çözen bir bilmece kahramanı olmaya özenir. Bunlar, bilmediklerini de bilmeyen hokkabazlardır.
- İnsanın değeri ününde değil, kendisine ün kazandırmış olan eylem ve yapıtlarında saklıdır. Fakat insanların çoğu ün ve onur ağacının gölgesinden çok, bu ağacın meyvelerini sever.
- Adımız ebedileşecektir diye değil, yaşadığımız sürece başkalarına daha ölmediğimizi duyurmak için çabalar dururuz. Yoksa bıraktığımız eserler de cesetlerimiz gibi eskir ve çürür.
- Yalanların çoğu, hiç de mecbur olunmayan yerlerde söylenir. Gerçeklerin de böyle yerlerde saklandığı çok görülmüştür. Saklanmış bir gerçek, açığa vurulmuş bir yalandan daha tehlikeli olduğu içindir ki, insanlar yalancıdan ziyade gerçekçiden korkarlar.
- Cüce ruhlar, bahçıvan makasları gibidir; her sivrileni budamaktan hoşlanırlar.
- Dünyanın bozuk ve anarşi içinde çırpındığını ileri sürenlerin çoğu, bunu ancak kendilerinin düzenleyebileceklerini zanneder ve asıl anarşinin, kendileri gibi düşünenlerin sapıklıklarından doğduğunu fark edemezler. Elimizden düşen vazo, kırılabilir bir maddeden yapılmış olduğundan değil, kendi sakarlığımızdan parçalanmıştır.

- Kırlarda kendiliğinden üreyen bitkilerin, hatta ulu ağaçların bahçıvanı rüzgârlardır. Nice büyük fikir ve hayaller de vardır ki, kendilerine asla önem verilmemiş olan görünmez kişilerin eserleridir.
- Sevdiklerimizin, bizi en iyi anlayanlar olduklarını zannederiz. Oysa onları sevmemizin en önemli nedeni, kendileri için bir sır olmaya devam edişimizdir.
- En çok yanılan, en çok sevendir. Zira sevmek, daha yetkin olana göz yummaktır.
- Sıkıntılı zamanlarımızın en değerli arkadaşı, pişmanlıkların romanıdır.
- Hayat, bir yokuştan inen yuvarlaklara benzer fakat ben sizin okyanuslara koşan bir nehir olmanızı dilerim.
- Kader, kendine baş kaldırmayı bilmeyenlerin beyinlerine sokulmuş bir engerektir.
- Hepimiz bu dünyaya geç gelir, erken gideriz; bu yüzdendir ki mutluluğun ya geçmişte ya da gelecekte saklı olduğuna inanırız.

- Suçsuz adamların çoğunu, kendi suçlarından haberleri olmayanlar cezalandırır.
- Bir ömür, keseleri doldurmaya yetebildiği halde, başımızı doldurmaya asla yetişmez. Boşlukların en sonsuzu doğada değil, başımızda saklıdır.
- Küçük insanlara büyük görevler verilirse, bu adamlar onları kendileri kadar küçük ve kendilerini de görevleri kadar büyük sanırlar.
- Deli, gerçeklerle alay eden bir filozoftur.
- Çoğu zaman söylemek istediklerimizi unutur, unutmak istediklerimizi anımsarız. Bunun içindir ki, sırlarımızı bilenler, bilmeyenlerden daha çoktur.
- Yitirdiklerimizi bulmak için daima ışığa ihtiyaç yoktur. Zira pek çok şeyleri, aydınlıkta yitirir ve karanlıkta buluruz.
- Haklı olan kimdir? Haksız olduklarına inandıkları karşısında kendilerini haklı sananlar. Demek ki hak, bir başkasına teslim edilemeyen öyle bir hazinedir ki, haksız da kendini haklı sanacak kadar bu servetin bekçiliğini yapmaktadır.
- Dünyamızda kazanılmayan ve yitirilmeyen hiçbir şey yoktur. Asıl hüner, kazandıklarımızı uzun zaman elimizde tutabilmekte ve başkalarının yitirmiş olduğu şeyleri ustaca bulabilmektedir.
- Üzerinde tartışılamayacak hiçbir fikir ve inanç yoktur. Evren kozmik bir diyalektiğin ürünü ve akıl bu gerçeğin dinamik bir örneğidir.

- Kusurlarımızı, kendimizden evvel başkaları görür. Onları saklamaya özenmek de ayrı bir kusurdur. Hiçbir yangın, suya benziyor diye petrolle söndürülemez.
- Mutluluk, her zaman ötmeyen bir kuştur. O penceremizden girerken haberimiz olmadığı halde, çıkıp giderken kanatlarının sesini işitiriz.

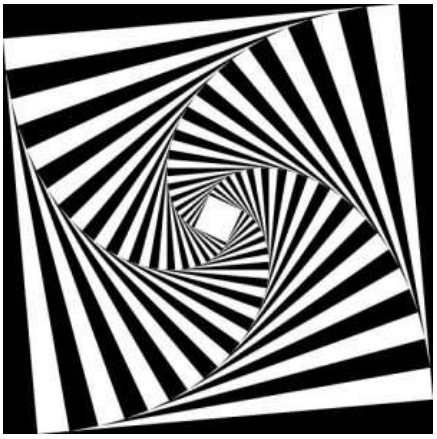

- Bir kez ün kazanmaya bak, öksürüğün bile moda olur.
- Her eser, yazarının yalnız neleri bildiğini değil, neleri bilmediğini de açığa vuran bir itiraf taslağıdır.
- İşlerimizde, çoğu zaman yanlış düşünen aklımızı kullanırız ama bunu bize ihtar eden de aklımız değil midir?
- İnsanlara, bildiklerini sandıkları bir konunun aslını dinletmek, bildiklerini öğretmekten daha zordur.
- Aradığını bulan, yitirdiğini ele geçirenden daha mutludur.
- Felâketlerin en ağırı, bir derdin acısına katlanmayı, ondan kurtulmak için çare aramaya tercih etmektir.
- Öğüt vermek için boşuna yorulmayınız; akıllıların buna ihtiyacı yoktur; akılsızlar ise, sizin geviş getirmekte olduğunuzu sanır.
- Dâhi, yaşadığı yıllarda inkâr edilen, ölümünden sonra da inkârcılarını taşlatabilendir.
- Uygarlık ateşle başladı diye, onu ateşle yıkmak isteyenler, kendilerine, dünyamızın küllerinden bir anıt dikmeye çalışan hokkabazlardır.
- Yanlış düşünceler ve kötü niyetler, gömleğini çalılıklara terk ederek en umulmadık deliklerden geçebilen bir yılan gibi, ruhumuzun çatlak bir yerinden içimize girerek çöreklenirler.
- Dünyamız ağlıyor gibi gülen ve gülüyormuş gibi ağlayan maymun bakışlı insanlarla doludur. Onlar, hem birbirlerine sırıtır hem de birbirine yakınarak diş bilerler.
- Konuşmayan, gevezelik edenden daha tehlikelidir. Denizin şamatası kıyılarda, fakat korkunç derinliklerin sessizliği, enginlerdedir.
- Namussuz insanların, çevrelerinde gördükleri tek namuslu insan, kendileridir.
- Bilimleri, ancak okullarla kitaplardan öğrenebiliriz; fakat utanmayı öğreten hiçbir kurum bulunmadığı içindir ki, utananların sayısı gittikçe azalmakta ve hiç umulmadık kişiler, utanmazlıkları sayesinde kazandıkları başarılarla öğünmektedirler.

- Savaş, yalnız yaprakları değil, meyveleri de düşüren ve bazen ağaçları da köklerinden söken bir fırtınadır. Yıkılan ağaçların, savaş açan beyinsizlerin başlarına devrildiği de çok görülmüştür.

- Lider, öteki insanları yöneten değil, onların etkisi altında kalmayandır.
- Tutku, insanı olduğundan başka türlü gösteren bir dev aynasıdır.
- Kendimizi küçültmeden başkalarının büyük olduğunu anlayamayız.
- Birinden, kendisine sunduğunuz armağanın değeri kadar saygı ve ilgi görüyorsanız, biliniz ki, gördüklerinize lâyık olan siz değil, sunmuş olduklarınızdır.
- Aklandıkça akıllanır, akıllandıkça aldanırız. Zira bizi aldatanlar, başkaları değil, onlarınkine benzemeyen kendi akıllarımızdır.
- Kıskandıklarınız, servet türünden bir şeylerse, onları siz de kazanabilirsiniz; fakat başkalarının ün ve onurundan gözleriniz kamaşıyorsa, onların satıldığı bir pazar bulamazsınız.

- Çoğumuzun ömrü, sevdiklerimizden çok sevmediklerimiz arasında geçer. Ölümün yaş sırasına önem vermemesi, belki de insanı bu işkenceden bir an evvel kurtarmak içindir.
- «Ben Tanrı'dan değil, kendimden korkuyorum!» diyerek ağlayan ermişlerin pek azaldığı bir dünyada yaşamaktayız.
- Başkasının sizden fazla kazandığı için üzülmeyiniz. Her kazanç, sizin kendi emek ve servetinizden çalınmış değildir.

- Başkalarının budalalığını görerek kendi zekâlarının üstünlüğüne sevinenlerin ahmaklığına gülmeyiniz; onların kahkahaları sizinkileri bastırır.
- Özgürlüğün ne olduğunu bilmeden özgür yaşamak kadar insanı keyiflendiren hiçbir içki yoktur.
- Tarih, daima uzağı ve geleceği görme gayretinde olanlardan çoğunun, en yakındakini göremeyecek kadar kör olduklarını açığa vuruyor.
- Kalıba, kıyafete, rütbe ve üne fazla değer vermeyiniz. Zarfların içine her çeşit mektup konulabilir.
- Ağlamamak için gülenler, başkaları aç kalmasın diye oruç tutanlara benzerler.
- Cömerdin dağıttığını, cimriler toplar ve bunların topladıklarını, mirasyediler dağıtır, yok ederler. Yaşamın bu garip oyunu olmasaydı, çalışmak bir çile ve angaryadan başka bir şey olamazdı.
- İnsanların çoğu, başkalarına çekinerek, kendilerine ise cesaretle yalan söylerler. Fakat birincilerin gerçekle hiçbir ilgileri olmadığı halde, ikincilerin gerçek olduğuna inanırlar.
- Kitapsız evlerin bir ağıl, kümes ya da ahırdan farkı, içinde evcil hayvanların değil, birbiriyle hırlaşan insanların tepinmesidir.
- Sanatçının doğada gördüğü, doğanın kendisi değildir. Onun doğada seyrettiği, yalnız kendisidir.

- Doğanın en çapraşık yolu, iki beyin arasından geçer.
- Zenginler, yoksullardan, gençler yaşlılardan, aşıklar, aşık olmayanlardan daha çok intihar ederler. Demek ki, insanı hayata bağlayan, onları ölüme sürükleyen şeylerdir.
- Son sözü en evvel söyleyenin, kendine sorabileceği bir tek soru kalmıştır : Benden büyük bir budala var mıdır?
- Tüketilemeyen tek şey "iştir". Ölmek, bunun bitmiş olduğuna inanıldığı anda başlayan uğursuz bir yolculuktur.
- Yarınların sona erdiğini sananlar, okyanuslarda hiçbir balığın kalmadığına inanan balıkçılar gibi, dalyanlarında kendi acılarını avlayan budalalardır.
- Bir fikrin orijinalliği, tek ya da eşsiz oluşunda değil, kendine benzemeyen düşünceleri, bir mezarlığa kadar uğurlayabilmiş olmasında saklıdır.

- Aklı başında olan her insan doğruyu bükebilir; fakat pek çoğunun aklı, bildiği bu doğru yüzünden başlarını terk eder.
- Felâketlerin en büyüğü, içimize sokulmuş olan kötülük yılanlarını zehirsiz sanmaktır.
- Bazı beyinler ağzı kapalı boş şişelere benzerler. Bunların ne dışardan içlerine bir şey konabilir ne de içlerinden bir şeyler çıkarılabilir.

- Gerçek sanatçı, sahnelerde oynanan piyesleri değil, hayat sahnesinde kendi yarattığı baleyi seyretmekten hoşlanandır.
- Zeki insan, hiçbir şey yapmıyormuş görünerek dilediğini yapabilen ya da her şeyi yapabilirmiş gibi görünüp hiçbir şey yapmayandır. Kunduzlarla köstebeklerin ustalıklarında olduğu gibi…
- Doğanın yıldıramadığı ruhlar, daima yeniden başlama tehlikesinden çekinmeyenlerdir.
- Büyük problemleri çözmek için, küçüklerin dayandığı formülleri bilmelidir. Hiçbir büyüklük, küçüklerine önem verilmeden gerçeklenemez.
- Büyük iradeler için, «Belki, Fakat, Ama...» gibi sözcüklerin hazırladığı zincirler paslı ve çürüktür.
- Fikirler, daha gelişmiş olarak ve uzun süre yaşayabilmek için sahiplerinden hemen ayrılmamalıdır. Bilirsiniz ki, vazolarda sergilenen çiçekler dallarında daha çok yaşar.
- Hayat, bir kez kazanılmaz, yaşama zevkini tadabilmek için sürekli olarak ve tekrar tekrar doğmaktan yorulmayınız.
- Çılgınca birbirine aşık olan gençleri evlendiriniz. O vakit, aşkın bittiğini ve çılgınlığın devam etmekte olduğunu görürsünüz.
- Dünyadaki işlerimiz bittiği için değil, bitiremediğimiz için ölürüz.
- Gerçeği bulmaktan daha güç olan iki problem vardır: onu yaymak, ve kabul ettirmek.

- Söylenecek yerde susmak da susulacak yerde söylemek gibi bir gevezeliktir.
- Yemekle doymayan hiçbir obur yoktur. Fakat bilgi oburlarını doyurabilen hiçbir kitap yazılmış değildir.
- Asıl başarı, ahmaklarla salakların kırıp bozdukları şeyleri onarmak değil, kırıp bozamayacakları şeyleri yaratmaktır.
- Birine, dilediği kadar para borç olarak verilebilir fakat zaman verilemez; parayı ödeyenler bulunsa da zamanı ödeyebilene rastlamak olanaksızdır.
- Başkalarının hakkımızda neler düşündüğünü bilseydik, ellerini sıkabileceklerimizin sayısı çok azalacaktı.
- Bir boksör, bir bilginden daha çok para kazanır. Çünkü boksör, yalnız dövüştüğü adamın kafatasını yumruklar; bilgin ise kendisini anlayan ve anlamayanların beyinlerini yıkar; bu temizlikten sersemleşenler, boksöre para, bilgine taş atarlar.
- Ne örs ne de çekiç olunuz; bunların ikisi de birbirinin baskısı altında aşınır. Aşınmayan insan, kendi işlerinin demircisi olabilendir.
- Sanatçı, yalnız kendi gördüklerini değil, biraz da bize göstermek istediklerini yaratır. Onun tanrılıkla ilgisi, biraz da, bu kaprisinden ve bizlerin, o göstermek istediklerini göremeyeceğimize inanmasından doğmaktadır.
- Düşünce, bilgiden önce doğduğu için, ilk kitabı yazan, hiç kitap okumamış olandır. Çağımızda, bu gerçeğe bakarak, kitap yazmaya çalışan bir sivri akıllının yaşadığını sanmıyorum.

- Daima ileri gitmek isteyenler, rastlayacakları engelleri ve uçurumları göze almak zorundadır; zira yaşam, bir kumardır; kazanmak için, kaybetmeyi de kabullenmek gerektir.
- Bazı şeyleri yapmak kadar da yapmamanın suç olduğunu biliyor musunuz?
- Anladıklarımız bir nehir, anlamadıklarımız bir denizdir.
- Bir ulusun en acı talihsizliği, kendi seçtikleri tarafından inkâr edilmiş olmasıdır.
- İnsanın değeri de eşyanın değerleri gibi, bir moda zevkine bağlıdır. Asıl acı gerçek şudur ki, piyasadaki değer biçenlerin çoğu değersiz kişilerdir.
- Küçük adamların önemsiz kusurları, büyük göründükleri halde, büyük adamların büyük kusurları küçük görünür.

- Bazı dostlar, dişleri sökülmüş yılanlara benzer; derinize batacak dişleri ve kanınıza karışacak zehirleri yoktur diye sakın onlarla kucaklaşmayınız. Bilirsiniz ki insanları, boyunlarından ince ve uzun iplerle asar ve boğarlar.
- Bizden sonra gelecek olanlara karşı derin bir sevgi ve şefkat duygusundan yoksun olsaydık, uygarlık sarayının işçiliğine katlanabilir miydik?
- Büyüklerin kapıları herkese açık değildir fakat insanların çoğu onların eşiklerini aşındırmayı bir hüner sanır; asıl hüner ise onları kendi kapılarımıza getirebilmektir.
- Zekâmızın şeytanları, içimizde bağdaş kuran tanrıları öldürür.
- Kendimizle uğraşma gücünden yoksun olduğumuz içindir ki, başkalarıyla uğraşmaya vakit buluruz.

- İnsan, karmaşık bir problem değildir; zira onu çözmeye çalışanlar da birer insandır.
- Mucizeye inanmaktan daha büyük bir mucize olamaz. Çünkü bu inanç, akla, asla kabul edemeyeceği yalanları kabul ettirme gücüne maliktir.
- Düşünüp durmanın da birçok zararı vardır ama düşünmekten vazgeçebilmek için yine düşünmek zorunda değil miyiz?
- İçerleye içerleye, ruhlarını öfke, kin ve öç sürüngenlerinin çarpıştığı bir stadyum haline getirenlerin verdikleri ilk kurban kendileridir.
- Zaman, her zorluğu kolaylaştırır, her acıyı dindirir fakat saatinize dikkat ediniz: O, bazen geri kalır, bazen ileri gider, bazen de haberiniz olmadan duruverir.
- Kılıç kınına zarar vermiyor diye, sakın onun keskinliğinden kuşkulanmayınız.
- Altından kalkılamayacak ağırlıklardan biri de kıskançlıktır. Bu, kendimizi cezalandırmamak için başka bir suçlu arama azabıdır.
- Yumurtaları üzerinde günlerce çöreklenen bir mitoloji yılanı vardı; bir gün yumurtalarından çıkan yavrular, analarını zehirlediler ve ölüsünü yedikten sonra aynı akıbete hazırlanmak üzere ormanın kuytu yerlerine daldılar. Kendi düşünce ve inançlarımızın da bu çeşit nankörlükleri ve cinayetleri vardır.
- Kendimizi, beğendiğimiz kişilere benzetmeye özenip durduğumuz halde, kimseye benzememiş olmakla öğünürüz. Bu özentideki en büyük başarımız da kimselere benzeyememiş olmaktır.
- Asıl mutluluk, kimseden hiçbir şey istememek zevkinde saklıdır.
- En çok aldanan aklımız olduğu halde, herkesi aldattığını zanneden de aklımızdır.
- Yalan, korku ile acizliğe eşlik eden utanmaz bir cesarettir.

- Doğada, kaçınılmaz ve önceden öğrenilmez hiçbir giz yoktur. Asıl suç, onun bir boşboğaz olduğunu fark edemeyen zekânın sağırlık ve miyopluğundadır.

- Gerçekten kör olanlar, gözleri görmeyenler değil, gerçekleri seyretmekten korkanlardır.
- Olgunluğun bir ölçüsü de, kendi hamlığını algılamış olmaktır.
- Düşünmek, zaman zincirinden kurtulup benlik denizine dalmak demektir. Bu denizde bazen düşünler bizi, bazen de biz düşünleri yok etmek için savaşırız.
- Başkalarına önerdiğimiz erdemlerin çoğu, kendimizde bulunmadığı için özlemini çektiğimiz niteliklerdir. İnsan, nelerin iyi veya kötü olduğunu bildiği halde, seçtiklerinden hangisinin daha elverişli olduğunu düşünmekten üşenen bir yaratıktır.
- Gerilemek, sadece geriye doğru gitmek demek değildir. İlerleyene ayak uyduramayanlar, yürüseler de yerlerinde sayıyorlar.

- Kişinin aklı kendine yetmezse, başka bir akıllıya danışır. Ne yazık ki, aklın daldığı çıkmaz sokaktan, yol bilmeyen başka akıllar yardımıyla kurtulma olanağı da yoktur. Öyle ise, dostum (!); tek başına geriye dönmekten çekinme! Belki de kurtuluşun yolları, arkanda bıraktığın meydanda uzanıp gitmektedir.
- Karanlıkta iş görenler, yalnız haydutlarla baykuşlar değildir. Nice büyük buluşlarla yapıtların ustaları, insanlara yol gösteren ışıkları herkes uykuda iken yakmışlardır. Tüm meyveler ve çiçekler, hem kendilerini hem de renk, koku ve tatlarını, toprağın, ıslak ve ışıksız derinliklerinden elde etmişlerdir.

- Eleştirenlerle yol gösterenlerin fenerleri yakını değil, uzağı; bugünü değil, yarını aydınlatır. Söndürmeye çalışanların üfürükleri, kendilerini büyüler, geleceğin yangınlarını körükler.
- Özgürlükleri bile satın alabilen para, sahibinin de efendisidir.
- İnsanlık tarihi, hiçbir doğal ve toplumsal felaketin yalvarıp yakarmakla önüne geçildiğine tanık olmamıştır. Aksi doğru olsaydı, evrenin yüce gücü, kendi irade ve yasalarıyla çelişkiye düşerdi. İnsan, gerçekleşmesini dilediği düşleri arasında kendi alınyazısını değiştirme çabasından kurtulmayan bir böcektir. Bu çabadan yorulmayanlar, amaçlarına ağlayıp sızlayarak değil, aklın, bilimin, deneyleriyle dehasının her zorluğu aşan atılımlarıyla kavuşabilirler. Ağzı mantarla tıkanmış bir şişeden tepinerek ve tırmanarak değil, mantarı delerek çıkmaya ve bir daha şişenin içine düşmemeye çalışınız.
- Kendi cinsinin en yırtıcı ve korkunç düşmanı olan hayvan, insandır.
- Sahip olduklarından daha fazlasında hakları olduğuna inanan kişi, daha başka şeyler kazanmaya çalışırken elindekileri de yitirirse, suç, onun talihinde değil, açgözlülüğündedir.

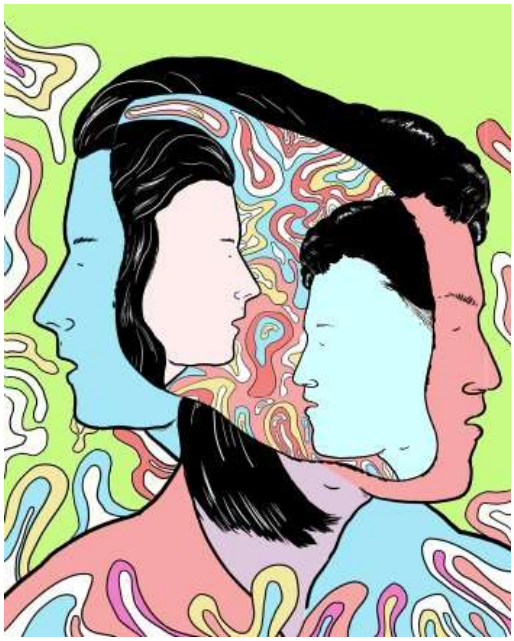
- Yaptıkları işin suç olduğunu bilmeyen talihsizler, aynı suçu yinelemekten çekinmez ve kendilerini suçlayanlara şaşar, hatta düşman olurlar. Onların düşmanlıklarından korkmayacak kadar yürekli olanları şaşkına çeviren de suçlarını, bir kötülük saymayanların inatlarıdır.
- Sayılamayacak kadar çok kusurlu olanlar, başkalarının ayıplarını saymakla avunur.
- İri şeyler, uzaktan ufak görünür; geleceğin büyük tehlikelerini, bugün küçük ve önemsiz görmemizin nedeni budur.
- İçinde yaldızlı söz ve düşün (fikir) balıklarının çalkandığı, denizler gibi geniş ve renkli insanlar vardır ki onları coşturan rüzgârlar durunca, karşınızda boğulanlarla batanların leşlerinden başka bir şey bulamazsınız.
- Kötüyü değil, kötülüğü öldürünüz; güzele değil, güzelliğe tapınız. Taşlı çakıllı bir yolda kundurasız yürünmediği gibi, ruhlarına iyilik ve güzellik zırhını geçirmemiş olanlar da kendilerini kötülerle çirkinlerin oklarıyla dikenlerinden koruyamazlar.
- Doğruyu eğri, dikeyi yatay göstermek için, ışının yönünü değiştirmek yetişir. Nice gerçekler, bu oyun sayesinde yalan ve yanlış sayılmıştır.

- İşimize karışanların çokluğu, sevildiğimizin değil, küçümsendiğimizin işaretidir.
- Dünyamızda hiçbir icat, bir iftira kadar kolay yayılamaz ve hiçbir silâh da bu yalanlar kadar yıkıcı değildir.
- Ruhlarının kamburunu düzeltemeyenler, asla dik duramazlar.

- Onursuz yollardan zengin olanlar, rezilliklerini servetleriyle gizler, davranışlarıyla açığa vururlar.
- İnsan ruhunda, yalan ve kıskançlık servetlerini saklayabilecek kadar büyük ve sağlam bir kasa yoktur.
- Yetenekler, fırsatları beklemez; yaratırlar.
- Kendi inatlarımızdan daha derin bir kuyu yoktur; içine düştükten sonra, sesimizi kimseye duyuramayız.
- Korkakların cesaretinden, bilgisizlerin bilgiçliğinden, zenginlerin yoksulluğundan korkunuz.
- Öyle iş ve eserler yapınız ki, siz yok olduktan sonra da onların sizden kaldığı kabul edilebilsin. Kuru ve ölü çiçeklerin üzerlerine adları yazılmamış olsa bile, onları kokularından tanırız.
- Kendi kendinize öğrenmiş olduklarınız, başkalarının öğreteceklerinden daha az değerlidir diye, beyinlerinizi kimseye kiralamayınız; içine onların neleri dolduracağını önceden bilemezsiniz.
- Geçmiş bile ölümlü değildir; o, geleceğin ölümsüzlüğüyle birleşerek zaman sonsuzluğunun çarkını çevirir durur.
- Kafeste beslenen bir kanarya olmaktansa, rızkını ağaç tepelerinde arayan bir yaban kuşu olmayı tercih ederim. Özgür yaşama yiğitliği, kaygısız yaşama köleliğinin yasını tutmaz.
- En mutlu olanlar, zengin ve güçlü kimseler değil, bunların altında ezilmeyenlerdir.
- Bir filozof, karşısındaki softaya şunları söylemişti: «Ben mi nelere inanıyorum? Senin inanmadıklarının hepsine. Ben mi nelere inanmıyorum? Senin inandıklarının hepsine.»

- Bazı felâketler, davetsiz konuklar gibi kendiliklerinden gelirlerse de, çoğu kez onları soframıza çağıran kendimiziz.
- Ses ve yazı kahramanları tek başına savaştıkları için savaş yiğitlerinden daha kutsaldır.
- Öğrenmek istemediklerimizi unutur, unutmak istediklerimizi hatırlarız.

İşte sizin için seçtiklerimizin hepsi bu kadar. Bazılarını beğenmemiş olabilirsiniz. Hangilerini beğendiyseniz, onları kulağınıza küpe edin: